

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **L. K.**, zastoupeného JUDr. Alexandrem Belicou, advokátem se sídlem Smetanovo nám. 7, Moravská Ostrava, proti žalovanému: **Krajský úřad Moravskoslezského kraje**, se sídlem 28. Října 117, Ostrava, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 9. 2009, č. j. MSK 134390/2009, sp. zn. SOC/32935/2009/Tyl, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 10. 2010, č. j. 38 Cad 29/2009 – 44,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému advokátovi stěžovatele JUDr. Alexandru Belicovi **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 1600 Kč. Odměna mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 2 měsíců od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení stěžovatele nese stát.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností žalobce (dále též „stěžovatel“) brojil proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 10. 2010, č. j. 38 Cad 29/2009 – 44, jímž byla zamítnuta žaloba stěžovatele proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 9. 2009, č. j. MSK 134390/2009.

Tímto rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Magistrátu města Ostravy ze dne 16. 7. 2009, č. j. 48287/2009/OOA, kterým bylo

rozhodnuto odejmout žalobci od 1. 4. 2009 dávku doplatek na bydlení v souladu s ust. § 3 odst. 4, § 44 a § 66 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi (dále „zákon o pomoci v hmotné nouzi“).

V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný poukázal zejména na to, že bylo zjištěno, že žalobce je vlastníkem stavebního pozemku o výměře 830 m². Tuto skutečnost žalobce původně prvoinstančnímu orgánu neoznámil a dávka doplatek na bydlení mu byla přiznána neprávem.

Krajský soud ze správního spisu zjistil, že žalobce uplatnil žádost o doplatek na bydlení dne 27. 2. 2007, doplatek mu byl přiznán od 1. 2. 2007. Podle záznamu o sociálním šetření ze dne 20. 5. 2009 bydlí žalobce v patrovém domě manželů J. a D. L. (sestra žalobce), žalobci svědčí oprávnění věcného břemene užívání bytu v tomto domě. Dne 5. 5. 2009 bylo zjištěno, že žalobce je vlastníkem „lukrativního“ pozemku s již vydaným stavebním povolením. Správní spis obsahuje výpis z katastru nemovitostí – LV č. 896 pro katastrální území Dolní Lhota u Ostravy, obec Dolní Lhota, podle kterého je žalobce vlastníkem pozemku p.č. 538/30 o výměře 830 m², orná půda. Podle sdělení Obecního úřadu Velká Polom, stavebního úřadu, se jedná o pozemek, který je dle územního plánu určen mimo jiné k zástavbě rodinnými domy, přičemž od roku 2007 je evidováno ohlášení stavby rekreačního domku, souhlas s provedením stavby byl udělen 23. 4. 2007. Stavba se nachází ve stavu po výkopu základů rekreační chaty a po realizaci vodovodní přípojky. Tržní hodnota stavebního pozemku se v dané lokalitě pohybuje od 800 do 1100 Kč za 1 m².

Správní orgán I. stupně rozhodnutím ze dne 16. 7. 2009 odňal žalobci dávku doplatek na bydlení od 1. 4. 2009 s odůvodněním, že je vlastníkem shora uvedeného pozemku, na kterém bylo uděleno stavební povolení ke stavbě rekreačního domku včetně příslušenství, přičemž předběžné výdaje na stavbu činí 450 000 Kč. Tyto skutečnosti žalobce správnímu orgánu neoznámil. Napadeným rozhodnutím pak bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí správního orgánu I. stupně.

Krajský soud při posouzení věci vyšel z toho, že zákon o pomoci v hmotné nouzi stojí na předpokladech, že občané a jejich rodiny si budou zabezpečovat své potřeby především pracovním příjmem, a pokud tyto příjmy budou nezaviněně z jejich strany nedostačující, budou jejich potřeby hrazeny sociálními dávkami. Státní pomoc formou těchto dávek nastupuje tam, kde občan z důvodů subjektivních či objektivních není schopen vlastními silami zabezpečit své potřeby na určité přijatelné úrovni. Proto také smyslem doplatku na bydlení je pokrýt nezbytné náklady spojené s bydlením (§ 33 zákona o pomoci v hmotné nouzi). V daném případě považoval krajský soud za nepodstatnou námitku žalobce, že na základě věcného břemene užívá v rodinném domě byt o velikosti 1+1 a nikoliv 3+1. Rozhodné dle krajského soudu je to, že žalobce je podle výpisu z evidence nemovitostí vlastníkem předmětného pozemku, jehož tržní hodnota v době vydání prvoinstančního i napadeného rozhodnutí byla dle sdělení Obecního úřadu Velká Polom 800 až 1100 Kč za 1 m². Současně bylo žalobci uděleno stavební povolení ke stavbě rekreačního domku s příslušenstvím, přičemž bylo zjištěno, že na pozemku byla realizována vodovodní přípojka. Tento pozemek však přestavuje žalobcův majetek, pro který jej není možno považovat za osobu v hmotné nouzi, která má mimo jiné nárok na doplatek na bydlení (§ 3 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi).

Krajský soud proto žalobu v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále „s. ř. s.“) zamítl.

V kasační stížnosti podané z důvodů vymezených v ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. stěžovatel uvedl, že správní orgány i soud nepravdivě tvrdily, že neměly informace o tom, že vlastní zahradu, rovněž vycházely z nesprávného poznatku o velikosti jeho bytu. Cena zahrady je nadsazená, stěžovatel nemá od 29. 4. 2009 žádný jiný příjem než sociální dávky, správní orgány ostatně ani jiný příjem stěžovatele neuvedly a neprokázaly. Stěžovatel je toho názoru, že zákon o pomoci v hmotné nouzi by neměl být aplikován za účelem zhoršování situace lidí v existenční tísni. Stěžovatel popsal dosažené předpoklady pro výkon zaměstnání a zdravotní stav a shrnul, že nemá možnost získat zaměstnání, a to pro svůj věk a zdravotní potíže. Stěžovatel připustil, že pokud by uvedený majetek zpeněžil, jeho situace by se na čas mohla zlepšit, ale získané prostředky by perspektivně nezajišťovaly jeho životní poměry v budoucnu. Pro stěžovatele je nepřijatelné, aby zůstal bez jakéhokoliv majetku. Je odkázaný na pomoc příbuzných, kteří mu umožňují bydlet v lidsky důstojných podmínkách, a to pouze na základě jejich souhlasu. Žalovaný nevzal v úvahu výdělkové možnosti, dosažené vzdělání a zdravotní stav stěžovatele, tyto skutečnosti ani nezjišťoval. Stěžovatel nemůže hradit výstavbu vlastní nemovitosti na vlastním pozemku, pokud by majetek zpeněžil a prostředky vyčerpal, bez finanční pomoci by se stal bezdomovcem, jeho jediným způsobem obživy by mohl být sběr vlastními silami dopěstovaných potravin. Stěžovatele nelze posuzovat jako osobu podle § 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, nýbrž podle § 33 téhož zákona.

Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti zdůraznil, že stěžovateli byla odňata posuzovaná dávka na základě zjištění v souvislosti se sociálním šetřením, kdy vyplynulo, že je vlastníkem nemovitého majetku. Skutečnosti obsažené v odpovědi příslušného stavebního úřadu vzal žalovaný za prokázané, a to bez nutnosti dalšího dokazování. Podle žalovaného je v silách stěžovatele zabezpečit své potřeby na určité přijatelné úrovni, neboť je vlastníkem nemovitého majetku nezanedbatelné ceny, který může případně zpeněžit a zabezpečit tak své základní životní potřeby, a proto další námitky stěžovatele týkající se jeho zdravotního stavu a nemožnosti uplatnit se na trhu práce nemohly mít na rozhodnutí žalovaného vliv.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti označenému rozsudku přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu i řízení, jež jeho vydání předcházelo, v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., neshledal přitom vady, k nimž by musel podle § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlédnout z úřední povinnosti; vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Stěžovateli byl v posuzované věci odňat doplatek na bydlení; zdejší soud předesílá, že se jedná o dávku v systému hmotné nouze, jež představuje provedení garance ústavně zaručeného práva (čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) na takovou pomoc státu, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek. Tohoto práva se lze domáhat pouze v mezích zákonů, které ustanovení čl. 30 odst. 2 Listiny provádějí (čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Doplatek na bydlení je poskytován ze systému pomoci v hmotné nouzi za účelem dorovnání nedostatečného příjmu na pokrytí nákladů na bydlení, přičemž hraje podpůrnou roli k dávce státní sociální podpory – příspěvku na bydlení.

Nejvyšší správní soud úvodem zdůrazňuje, že pro zhodnocení hmotné nouze se zjišťují rovněž celkové sociální a majetkové poměry osoby, společně s ní posuzovaných osob a rodiny (§ 15 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Podstatné je, že pokud by byly tyto poměry takové, že by osoba stav hmotné nouze mohla překonat bez pomoci dávek hmotné nouze, tyto dávky se podle § 3 odst. 4 téhož zákona neposkytují. Podle citovaného ustanovení orgán pomoci v hmotné nouzi může v odůvodněných případech určit, že osobou v hmotné nouzi není osoba, jejíž celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí mohou i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení zaručit dostatečné zajištění její výživy a ostatních základních osobních potřeb a toto zajištění lze na ní spravedlivě žádat.

Tak tomu bylo i v projednávané věci, přičemž Nejvyšší správní soud ve shodě se žalovaným i s krajským soudem ze správního spisu zjistil, že stěžovatel ve formuláři Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech, který doložil k žádosti o příspěvek na živobytí, v části žádosti týkající se nemovitého majetku (část C) uvedl, že využívá majetek osob blízkých, který v části D žádosti - seznamu nemovitého majetku specifikoval jako zahradu o výměře 830 m². Žalovaný neměl důvod z uvedených informací nevycházet, stěžovatel jejich pravdivost stvrdil ve formuláři ze dne 19. 2. 2007 svým podpisem. Lichá je tak námitka stěžovatele, že správní orgány již při přiznání dávky musely zohlednit vlastnictví jeho nemovitosti. Tak se stalo až později na základě sociálního šetření ze dne 5. 5. 2009 a daná skutečnost vedla k odejmutí neprávem přiznané dávky doplatku na bydlení.

Zdejší soud uvádí, že aplikací zákona o pomoci v hmotné nouzi nedochází ke „zhoršování situace lidí v existenční tísni“, jak tvrdí stěžovatel, ale poskytování pomoci k zajištění základních životních podmínek fyzickým osobám, které se ovšem v hmotné nouzi nacházejí (prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi). Na tuto skutečnost však nebylo možno usuzovat v případě stěžovatele, neboť žalovaný i krajský soud správně posoudily, že v případě stěžovatele se jednalo o osobu, jejíž celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mohou i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení zaručit dostatečné zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb a toto zajištění lze spravedlivě žádat, a to využitím nemovitého majetku. Lze podotknout, že ve věci nebylo sporu, že se nejednalo o prodej nebo jiné využití majetku, který je využíván k trvalému bydlení a jenž zákon o pomoci v hmotné nouzi vylučuje. Úsudek o tržní ceně tohoto majetku si žalovaný učinil na základě dostatečného zjištění ze sdělení Obecního úřadu Velká Polom (srov. § 15 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi ve vztahu ke zjišťování ceny nemovitého majetku), podrobně jej v napadeném rozhodnutí odůvodnil, přičemž stěžovatel poukazoval pouze na pořizovací cenu pozemku ve smyslu kupní a darovací

smlouvy již z roku 1999, která nemohla být vzhledem k okamžiku posuzování stavu hmotné nouze stěžovatele relevantní.

Nejvyšší správní soud se dále ztotožňuje se závěry krajského soudu, že státní dobrodiní prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi nastupuje pouze tam, kde žadatel již není schopen vlastními silami zajistit své potřeby na určité přijatelné úrovni. V žádném případě není důvodné při jejich poskytování zohledňovat v kasační stížnosti nastíněnou situaci, kdy stěžovatel na svou obranu namítá, že mu schází prostředky k zajištění vlastnického bydlení výstavbou objektu určeného k individuální rekreaci na předmětném pozemku anebo alespoň požaduje zachování stavu, kdy disponuje nemovitostí - pozemkem, jehož využití pro překonání stavu hmotné nouze je pro něj nepřijatelné. Na tento postoj stěžovatele nelze nazírat jako na okolnost vylučující požadavek využití tohoto pozemku ke zvýšení příjmu (korekce tzv. spravedlivého požadování), naopak setrvání na něm jde pouze k tíži stěžovatele.

Sám stěžovatel naznačil, že v případě jeho snahy o opuštění stavu hmotné nouze prodejem nemovitosti by se jeho situace zlepšila, byť by získané prostředky již nemohl využít pro zajištění jeho poměrů v budoucnosti. Účelem posuzované dávky však není umožnit žadatelům případnou odloženou spotřebu, nýbrž aktuálně zajistit základní životní podmínky ve stavu hmotné nouze.

Zbývající okruh kasačních námitek se již míjí s rozhodovacími důvody žalovaného, neboť ten za základ svého rozhodnutí oprávněně vzal skutečnost, že stěžovatel vlastní nemovitost zjevně vysoké hodnoty (§ 15 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi) a není osobou v hmotné nouzi. Pokud tedy stěžovatel poukazuje na nepřesnost v určení velikosti bytu, ve kterém bydlí na základě smluvního závazku o užívání bytu, nikoli v kasační stížnosti zmiňovaného pouhého souhlasu příbuzných či správními orgány a soudem uváděného věcného břemene (neproveden vklad do katastru nemovitostí), nemůže mít tato skutečnost vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí žalovaného. Ke stejným závěrům je ostatně nutno dospět i v případě odkazů stěžovatele na zdravotní stav a nemožnost uplatnění na trhu práce.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že Krajský soud v Ostravě nepochybil, pokud přisvědčil závěru žalovaného, že stěžovatele nelze považovat za osobu v hmotné nouzi, která má nárok na doplatek na bydlení (§ 3 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi), v důsledku čehož žalovaný správně rozhodl o odnětí doplatku na bydlení stěžovateli.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1, 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Stěžovateli byl usnesením Krajského soudu v Ostravě ustanoven k ochraně jeho zájmů v řízení o kasační stížnosti zástupce, advokát. Ten soudu sdělil, že ve věci učinil 6 úkonů právní služby. Provedené úkony právní služby pak ustanovený zástupce

specifikoval jako převzetí věci s následnou poradou s klientem, prostudování spisu, další dvě porady s klientem a sepis doplnění kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud ustanovenému zástupci přiznal odměnu za dva úkony právní služby. První úkon spočíval v převzetí a přípravě zastoupení včetně první porady s klientem dne 17. 2. 2011 a včetně studia spisu, neboť podle judikatury Nejvyššího správního soudu je třeba nahlížení do spisu, které ustanovený advokát prováděl na počátku zastupování v řízení o kasační stížnosti, považovat za součást převzetí a přípravy zastoupení podle § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2008, č. j. 5 Azs 33/2008 - 40, dostupné na www.nssoud.cz). Další dvě porady se stěžovatelem zástupce nikterak neprokázal, ačkoliv v přípisu zdejšímu soudu tvrdil, že jeho přílohou je rovněž potvrzení o poradě zástupce se stěžovatelem v advokátní kanceláři. Další úkon právní služby pak v nyní posuzované věci představovalo sepsání písemného podání soudu týkajícího se věci samé podle § 11 odst. 1 písm. c) a d) advokátního tarifu, ve znění účinném k datu provedení úkonů. Výše odměny za jeden úkon právní služby činí podle § 7 bodu 2 ve spojení s § 9 odst. 2 a 3 písm. f) advokátního tarifu 500 Kč, za dva úkony tedy 1000 Kč. Dále náleží ustanovenému zástupci stěžovatele paušální náhrada hotových výdajů ve výši 600 Kč za dva provedené úkony (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Celkem Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci na odměně za zastupování a náhradě hotových výdajů 1600 Kč. Uvedená částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 2 měsíců od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení stěžovatele nese dle § 60 odst. 4 s. ř. s. stát.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. července 2011

JUDr. Petr Průcha
předseda

senátu